

XIII читання академіка В. І. Вернадського

Національна бібліотека – інформаційне серце і основа духовності народу і держави. Національна бібліотека України носить ім'я видатного вченого, мислителя і громадського діяча академіка В. І. Вернадського – першого президента Української академії наук, який очолював Тимчасовий Комітет для заснування Національної Бібліотеки Української Держави в Києві – першої академічної наукової установи.

В. І. Вернадський – учений майбутнього. Його ім'я золотими літерами вписано в літопис людської цивілізації. Ще не одне покоління буде вивчати його наукову спадщину та відкривати все нові й нові невідомі нам сьогодні сторінки його життя і наукової творчості.

НБУВ спільно з Комісією НАН України з розробки наукової спадщини академіка В. І. Вернадського з 1991 року проводить щорічні наукові читання. Внесок видатного вченого у скарбницю загальнолюдської науки і культури унікальний, його геніальні праці змінили хід розвитку природознавства в цілому, розкривши при цьому дивовижні перспективи прогресу не лише самої науки, а й усієї людської цивілізації. Саме тому різноманітними були теми наукових читань: «Моральність і біосфера» (1991 р.), «В. І. Вернадський і сьогодення України» (1992 р.), «Наукова думка і цивілізація» (1993 р.), «Вчення В. І. Вернадського про живу речовину і її деформація в Україні» (1994 р.), «Геохімія та екологія» (1995 р.), «Філософські засади творчості В. І. Вернадського» (1996 р.), «Проблема виникнення земної біосфери у світлі вчення В. І. Вернадського» (1997 р.), «В. І. Вернадський та Україна» (1998 р.), «В. І. Вернадський та Національна академія наук України» (1999 р.), «Поруч з В. І. Вернадським сьогодні і завтра» (2000 р.), «В. І. Вернадський та охорона навколишнього середовища» (2001 р.), «Людина і природа» (2002 р.). У читаннях активну участь брали державні діячі, провідні вчені Національної академії наук України, науковці інших систем і відомств. Зокрема, з доповідями виступали академіки Д. М. Гродзинський, І. Ф. Курас, К. М. Ситник, Е. В. Соботович, М. П. Щербак; члени-кореспонденти Р. Я. Белєвцев, М. В. Попович, А. П. Травлєєв.

Наукова спадщина В. І. Вернадського, що охоплює різні галузі знання, дозволяє характеризувати його як ученого-енциклопедиста. Діапазон його творчих шукань має мало аналогів в історії світової науки. Ідеї вченого багато в чому визначають формування «нового мислен-

ня» доби науково-технічного прогресу. Він писав про нову стадію в історії планети, на якій «людина уперше реально зрозуміла, що вона – мешканець планети і здатна – повинна – мислити й діяти в новому аспекті, не тільки в аспекті окремої особистості, сім'ї або роду, держав чи їх союзів, але й у планетарному аспекті». Гуманізм та соціальний оптимізм пронизують усе вчення В. І. Вернадського. З огляду на це тема останніх, тринадцятих, читань була присвячена ученню В. І. Вернадського про біосферу та ноосферний прогноз її розвитку. Розробці природничо-наукової теорії ноосфери присвятив свою доповідь кандидат біологічних наук, доцент Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України В. О. Межжерін. Великий інтерес і численні запитання учасників читань викликав виступ доктора геолого-мінералогічних наук, завідувача відділу Інституту геологічних наук НАН України А. Я. Радзівілла щодо геології у суті ноосферного процесу як наукової основи забезпечення екологічної безпеки. Член-кореспондент, директор Інституту геологічних наук НАН України П. Ф. Гожик ознайомив присутніх з інфраструктурою та напрямками досліджень української антарктичної станції «Академік Вернадський». Значенню та ролі права інтелектуальної власності в розвитку суспільства в сучасних умовах присвятив свій виступ керівник юридичного проекту «Ноогвардія» С. О. Гейко.

«В. І. Вернадський. Вчений. Мислитель. Громадянин» – таку назву мають бібліографічний покажчик та книжкова виставка, підготовлені до 140-річного ювілею В. І. Вернадського.

З кожним роком зростає інтерес до вивчення та пізнання неперевершеної спадщини геніального вченого та мислителя. Зокрема, цього року за допомоги культурно-просвітницького центру НБУВ Донецьке регіональне відділення Академії технологічних наук України спільно з Донецькою обласною універсальною науковою бібліотекою імені Н. К. Крупської провели перші наукові читання, присвячені 140-річчю від дня народження В. І. Вернадського.

*Наталія Захарова,
керівник культурно-просвітницького
центру НБУВ*